

УДК 340.1

*Наталія Миколаївна Пархоменко,
завідувачка відділу теорії держави і права
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України,
доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України,
заслужений юрист України
ORCID: 0000-0002-5870-9261*

УПОРЯДКУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Постановка проблеми. Законодавство як система нормативно-правових актів є одним із правових засобів урегулювання суспільних відносин, від якості та своєчасності прийняття та застосування якого залежить його ефективність. Ефективність законодавства була і є однією з проблем на будь-якому історичному етапі державотворення, адже вона визначає стабільність і розвиток усіх суспільних відносин, щодо яких здійснюється правовий вплив. Неабиякого значення набуває проблема ефективності законодавства в умовах надзвичайного, воєнного стану, адже забезпечення повноцінного функціонування публічної влади, економіки, забезпечення та відновлення прав і свобод громадян, обороноздатності країни в умовах триваючої війни, безпосередньо залежить від правового забезпечення, його відповідності об'єктивним реаліям і здатності здійснювати упорядковуючий вплив на суспільні відносини.

Правопорядок, як ефективний і стійкий компроміс, створює основу стабільності законодавства, у якому він має знайти відповідну позитивацію (конкретизацію, формалізацію та об'єктивацію) в розумінні його відповідності цінностям і принципам права, а також існуючій системі суспільних відносин. Саме тому правопорядок є одним із засобів (критеріїв) визначення ефективності національного законодавства [1, с. 42, 98].

Наслідком неякісного правового забезпечення регулювання суспільних відносин або, іншими словами, неефективного законодавства може бути гальмування державотворчих процесів, порушення законності та дестабілізація правопорядку в державі, а в умовах війни – її неспроможність відновити територіальну цілісність і суверенітет, захистити та забезпечити права людини та її законні інтереси тощо. З огляду на це, одним із завдань суб'єктів правотворчості, поряд з поточною діяльністю з розробки і прийняття нормативно-правових актів, є робота з їх упорядкування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика з'ясування сутності та змісту поняття «ефективність законодавства» як його властивості та стану, чинників, які забезпечують досягнення ефективності, отримала аналіз як у вітчизняній, так і у зарубіжній правовій доктрині. На монографічному рівні це праці С. Бобровник, В. Косовича, П. Недбайла, Н. Оніщенко, П. Рабіновича, Н. Розенфельд, Мадер Люціуса та ін.

Не залишилися поза увагою й проблеми удосконалення законодавства шляхом його систематизації, конституціоналізації, узгодження з міжнародними стандартами та європейськими принципами. Зокрема, Є. Гетьман, О. Лисенкова, С. Маленко, О. Погрібний, Т. Подорожна, О. Рогач, В. Смородинський, М. Теплюк, О. Ющик та ін. присвятили свої дослідження різним аспектам і формам удосконалення законодавства.

Серед останніх ґрунтовних монографічних досліджень у сфері пошуку шляхів і форм удосконалення або покращення законодавства стали праці В. Риндюк. Зокрема, вона проаналізувала теоретико-методологічний і техніко-юридичний аспекти упорядкування законодавства України як специфічної юридичної діяльності. Підтримуючи дослідницю щодо формулювання та уведення до поняттєво-категорійного апарату юридичної науки поняття «упорядкування законодавства» та

наголошуючи на важливості зазначеного, варто також акцентувати на необхідності дослідження феномену «упорядкування законодавства» як засобу підвищення його ефективності на сучасному етапі, що і є метою нашого дослідження.

Основні результати дослідження. Першочергово необхідно спинитися на сутності та змісті поняття «ефективність» та «ефективність законодавства». Зокрема, у суспільних науках ефективність розуміють як складне явище, що вимірюється співвідношеннями людських, організаційних, часових, науково-технічних, матеріальних ресурсів і отриманим результатом [2, с. 130]. З огляду на це, в теорії права під ефективністю законодавства розуміють його результативність як ступінь досягнення цілей, що визначені в нормі права. У демократичній державі цілями законодавства є трансляція ціннісного потенціалу права, який об'єктивується в організації та забезпеченні правопорядку, закріпленні, забезпеченні та захисті прав і свобод громадян, втіленні принципу верховенства права та ін., у всі найважливіші сфери суспільних відносин, які потребують правового впливу. Відповідно ефективність законодавства є однією з передумов ефективності правопорядку як двох взаємозалежних явищ.

Однак досягти таких цілей можна лише за умови якісного законодавчого масиву. Тому найбільш конструктивним, з огляду на проблеми правореалізації та правового регулювання, є підхід, згідно з яким простежується сутнісна залежність ефективності законодавства від стану його упорядкованості. Саме від того, наскільки якісним і своєчасним буде прийнятий правовий акт, настільки він зможе ефективно впливати на суспільні відносини. Та не лише своєчасне введення в правове поле якісного правового акта має значення для ефективності правового регулювання. Важливим також є узгодження його норм з іншим правовим масивом, який прийнято раніше, і він продовжує регулювати відповідні суспільні відносини, а також узгодження національного законодавства з міжнародними принципами та європейськими стандартами. Останнє набуло особливої актуальності ще з 1998 року в аспекті підписання Угоди про асоціацію між Україною, Європейським Союзом та її державами-членами, пізніше – закріплення на конституційному рівні положення про європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України, та набуття Україною статусу кандидата в члени Європейського Союзу у 2022 році.

Тож подекуди виникають ситуації дублювання, розбіжності, суперечності між нормативно-правовими актами, що регулюють одні й ті ж або суміжні правовідносини; продовжують бути чинними норми, які не відповідають об'єктивному розвитку суспільних відносин, є застарілими особливо в аспекті воєнного стану; існують законодавчі акти, які потребують узгодження їх з правовими актами ЄС (директив, регламентів, рекомендацій, рішень тощо), а також необхідність у розробці та прийнятті нових нормативно-правових актів різної юридичної сили, які врегульовуватимуть різні сфери суспільних відносин відповідно до євроінтеграційних зобов'язань України. Йдеться про гармонізацію законодавства України із правом ЄС.

Усе це потребує своєчасної роботи уповноважених органів з упорядкування законодавства. У теорії права в межах діяльнісного підходу упорядкування законодавства розглядають як специфічний вид юридичної діяльності з вироблення законодавства (нормотворчої діяльності), що здійснюється суб'єктами нормотворчості (органами публічної влади). Об'єктом упорядкування законодавства є форма законодавства, а предметом – стан упорядкованості законодавства. Результатом упорядкування законодавства будуть нормативно-правові акти, що переводять форму законодавства в новий упорядкований стан. Способом упорядкування законодавства буде техніка упорядкування законодавства як вид нормотворчої техніки, а метою – належний правопорядок у суспільстві, однією із умов встановлення якого є стан упорядкованості законодавства [3, с. 248].

Отже, метою такого різновиду юридичної діяльності є упорядкованість законодавства як властивість і стан «форми законодавства, коли нормативно-правові приписи, в яких мовно виражаються частини складових юридичних норм, об'єднані (класифіковані, згруповані) у відповідні взаємозв'язані складові законодавства (нормативно-правові акти та їх структурні елементи (розділи, глави, статті та ін.), галузі та інститути законодавства) за правилами, що зумовлені системністю та ієрархічністю законодавства» [4, с. 229].

На нашу думку, упорядкування законодавства – доволі широке поняття, що охоплює систематизацію, різновидами якої є інкорпорація, кодифікація, консолідація законодавства. Окрім того, упорядкування законодавства означає і його облік, і ревізію. Можливим є упорядкування законо-

давства відповідно до певних вимог чи обставин, зокрема, це може бути воєнний стан, входження у європейський правовий простір, вступ до міжнародних альянсів та блоків тощо. У зв'язку з цим зазвичай йдеться про окремі складові законодавчого масиву або загальні засади, які потребують упорядкування шляхом узгодження законодавства з конкретними вимогами, принципами, стандартами. У такому випадку упорядкування відбуватиметься шляхом уніфікації, адаптації, гармонізації, імплементації, стандартизації та ін. форм удосконалення законодавства. Така діяльність потребує опрацювання не лише чинних правових актів, а й розробки і прийняття нових, скасування не діючих.

Дуже важливим у процесі упорядкування законодавства є забезпечення переходу кількості правових актів у їх якість, адже прийняття великої кількості правових актів щодо певних об'єктів правового регулювання не завжди забезпечує ефективність такого регулювання. Особливо в умовах воєнного стану правотворчій діяльності часто бракує послідовності, системності, плановості, стабільності, що безпосередньо впливає на якість законодавства та ефективність його реалізації.

Отже, суб'єкти правотворчості володіють низкою інструментів або засобів, за допомогою яких мають можливість здійснювати регулівний та упорядковувальний вплив на суспільні відносини. Окремі з них набувають використання у правотворчій практиці, інші ж чекають свого часу. Відповідно суб'єктами упорядкування законодавства виступають органи державної влади, що мають повноваження ухвалювати, удосконалювати чи скасовувати нормативно-правові акти. Йдеться про парламент, главу держави та органи виконавчої влади, які можуть здійснювати упорядкування нормативно-правових актів у межах конституційно-визначеної компетенції. Відповідно глава держави та органи виконавчої влади можуть здійснювати упорядкування підзаконних нормативно-правових актів, на відміну від парламенту, який здійснює упорядкування і законів, і підзаконних актів, які ним прийняті. Водночас суб'єкти законодавчої ініціативи, не наділені повноваженням ухвалювати закони, можуть порушувати питання щодо їх удосконалення та упорядкування.

Окремо варто наголосити, що ефективність реалізації законодавства та правового регулювання може бути досягнута лише у випадку системного використання всіх цих засобів упорядкування законодавства. Зазначене може бути можливим завдяки продуманій правовій політиці в цій сфері, постановленню та вирішенню відповідних завдань.

Саме правотворча політика створює необхідні умови для ефективної правотворчої діяльності. Завданням правотворчої політики, зокрема, є забезпечення системності, цілісності й несутеречливості законодавства, усунення у ньому прогалин. Як універсальні засоби для досягнення зазначених завдань правотворча політика використовує властиві їй основні принципи, системний підхід, інформаційне забезпечення правотворчої діяльності, юридичну техніку, правові акти тощо [5, с. 81–82]. Отже, правотворча діяльність і діяльність з упорядкування законодавства виступає однією із форм реалізації правотворчої політики.

У практичній площині за допомогою правової політики може бути забезпечена системність упорядкування окремих сфер суспільних відносин, які регулюються нормативно-правовими актами різних органів державної влади, завдяки їх злагодженій діяльності.

Тут необхідно звернути увагу на те, що протягом останніх 30 років в Україні упорядкування законодавства відбувалося шляхом розробки та прийняття кодифікаційних, але подекуди практика їх реалізації довела їх незначну ефективність. Окрім того, удосконалення законодавства відбувалося шляхом внесення до нього змін і доповнень. Наразі кількість таких законів у рази перевищує кількість первинних законів. Зокрема, згідно з інформацією, розміщеною на вебпорталі Верховної Ради України, станом на 1 травня 2023 року чинними є близько 850 первинних законів України та близько 5 тисяч законів про внесення змін і доповнень до них.

Одним із важливих і доленосних для України напрямів правової політики в аспекті удосконалення та упорядкування законодавства наразі є забезпечення євроінтеграційних зобов'язань України щодо узгодження державних інтересів і створення сумісної з ЄС правової системи, що в майбутньому стане передумовою синхронного правового розвитку України як держави – члена ЄС з іншими країнами ЄС. Саме це зумовлює потребу в єдиному європейському правовому просторі, побудованому відповідно до єдиних ціннісних засад. Від України це потребує розробки та здійснення відповідної правової політики та скоординованої діяльності всіх органів державної влади

у співпраці з органами ЄС і передбачає застосування різного роду інструментів імплементації європейських цінностей у законодавство України.

Ціннісні європейські засади виступають принципами або засадничими вимогами, які визначають спрямованість соціально-правового регулювання суспільних відносин. Це демократія, плюралізм, гласність, повага до прав людини та людської гідності, верховенство права, рівність та ін. Зазначені принципи-стандарти містяться в ряді правових актів, які прийняті в рамках Ради Європи, серед яких: Статут Ради Європи 1949 року, Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Європейська хартія місцевого самоврядування 1985 року, Рамкова конвенція про захист національних меншин 1995 року тощо, та мають визначати сутність і зміст законодавства України, бути ключовими засадами його упорядкування.

Загалом проникнення загальноновизнаних світових стандартів і цінностей у національні конституції та законодавство відбувається шляхом закріплення у спільних договорах основних принципів співробітництва. Наприклад, у ст. 2 Договору про Європейський Союз зазначено, що Союз засновано на цінностях поважання людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та шанування прав людини. Він сприяє миру, безпеці та тривкому розвитку Землі, солідарності та взаємному шануванню народів, вільній справедливій торгівлі, викоріненню злиденності та захистові прав людини, зокрема прав дитини, а також суворому дотриманню й розвитку міжнародного права. Характеризує зазначений процес і зміст ст. 8 Договору, згідно з якою Союз розвиває особливі зв'язки з сусідніми країнами, щоб створити на ґрунті вартостей Союзу простір процвітання та добросусідства, що йому притаманні близькі та мирні відносини на засадах співпраці [6].

Відповідно ці принципи розвиваються в усіх правових актах ЄС, національних законодавствах країн ЄС і мають бути імplementовані в законодавство України, яка має наміри вступити до Європейського Союзу. В цьому аспекті варто також розуміти, що право ЄС має пряму дію та пріоритет, наділене верховенством – вищою юридичною силою щодо національного права, у тому числі національних конституцій країн – членів ЄС. Відповідно право ЄС є складовою національних систем права, в яких мають бути створені певні механізми для забезпечення дії норм і реалізації цінностей, що потребує удосконалення законодавства України.

Безумовно, першочергово йдеться про Конституцію України та про упорядкування законодавства шляхом його конституціоналізації, сутність якої полягає у тому, що конституція передусім закріплює нормативну модель та юридичну конструкцію найважливіших суспільних відносин, визначаючи таким чином системні, структурні, функціональні та інші зв'язки між різними суспільними інститутами, завдяки яким забезпечується гармонійний розвиток усього суспільства. Розвиток суспільних відносин, з одного боку, зміст і сутність галузевого законодавства – з другого, мають відповідати меті, цінностям і принципам конституції [7, с. 165–166]. Отже, упорядкування та розвиток законодавства шляхом його конституціоналізації має відбуватися комплексно й послідовно, маючи вигляд системних, а не часткових правових реформ. Як зазначалося, ці процеси тривають з 1998 року, проте, на думку фахівців, проблема низького рівня фактичної європеїзації конституційного ладу в Україні полягає у хибній практиці її застосування [8, с. 202].

Водночас важливою умовою упорядкування законодавства на основі європейських цінностей є не лише врахування як існуючих в Україні правових традицій, так і реально діючої системи права та законодавства, практики його реалізації.

Окрім того, на жаль, тривалий час, проголошені та документально закріплені, цінності Європейського Союзу подекуди були формалізованим джерелом для написання нових законів, нормативно-правових актів тощо. Суб'єкти подання законодавчих ініціатив часто орієнтувалися на архаїчні ціннісні парадигми радянського минулого, завуальовуючи свої дії не завжди зрозумілою євроінтеграційною риторикою. Це підтверджують результати першого етапу дослідження «Політичний клас України: європейські цінності та політична мова», проведеного протягом 2016 року компанією NOKS FISHES та Центром досліджень публічної політики та комунікацій, які показали, що український політичний клас далекий від цінностей сучасних європейських суспільств. Політична еліта України на той час була неспроможною дати суспільству чіткі сигнали, які б відповідали новим цінностям, що, своєю чергою, унеможливило швидку модернізацію українського суспільства, здійснення суспільної революції цінностей «згори» [9].

Трансформація суспільної свідомості, пов'язана з війною, міграцією мільйонів українців у різні країни ЄС, політика ЄС щодо війни та набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС кардинально вплинули на сприйняття права ЄС, європейських цінностей, які активно проникають у правове поле країни, стають частиною національної та правової свідомості та переконань українців. Це є одним із поштовхів до активізації імплементації європейських цінностей у законодавство України, що в підсумку має сприяти підвищенню його ефективності, забезпеченню верховенства права, створенню режиму законності і правопорядку, ефективної взаємодії державних інститутів та інститутів громадянського суспільства, завершенню низки хронічних і перманентних реформ; підвищенню конкурентоспроможності економіки та сприянню залученню іноземних інвестицій в Україну; зміцненню громадянського суспільства та відбудови держави.

Наразі неабияке значення має робота з упорядкування чинного законодавства з огляду на забезпечення потреб Збройних Сил України, оборони країни, захисту громадян та здобуття перемоги. Зокрема, у період надзвичайних ситуацій, введення надзвичайного, воєнного стану спостерігається сплеск правотворчої діяльності, пов'язаний з потребою швидкого реагування на ситуацію в країні, що постійно змінюється, і прийняття низки правових актів, покликаних врегулювати нові суспільні відносини. Йдеться про захист постраждалих військових і цивільних громадян внаслідок воєнних дій; допомогу внутрішньо переміщеним особам та тим, хто тимчасово виїхав за межі країни; організацію праці та навчання в умовах війни; реабілітацію постраждалих; відновлення зруйнованої промисловості та житла; діяльність військових адміністрацій; розбудову військово-промислового комплексу тощо.

У цьому аспекті також варто зазначити про європейські принципи та стандарти, викладені в Статуті ООН, Декларації принципів, якими держави-учасниці керуватимуться у взаємовідносинах, котра міститься у Заключному акті Наради з безпеки і співробітництва в Європі від 1 серпня 1975 року, а саме: незастосування сили або загрози силою; мирного вирішення міжнародних спорів; невтручання у внутрішню компетенцію будь-якої держави; співробітництво держав; рівноправності й самовизначення народів; суверенної рівності держав; сумлінного виконання зобов'язань, прийнятих відповідно до Статуту ООН; непорушності кордонів; поваги прав людини й основних свобод (думки, совісті, релігії та переконання); територіальної цілісності держав. Ці принципи мають обов'язкову юридичну силу для всіх держав, національне законодавство яких та міжнародні угоди не повинні їм суперечити. Саме на цих принципах засновано та діє міжнародний правопорядок, який зазнав руйнівного удару 24 лютого 2022 року. Наразі демократична спільнота світу прагне відновити, зміцнити та удосконалити світопорядок, убезпечити майбутні покоління від трагедій війни.

Саме ці принципи відповідають прагненням українського народу та сприймаються ним. З огляду на це, перед суб'єктами правотворчості постає низка завдань щодо модернізації вітчизняного законодавства шляхом його упорядкування та створення засад розвитку України відповідно до світових стандартів демократії, безпеки, оборони тощо.

Висновки. Останнім часом у зв'язку з воєнним станом і набуттям Україною статусу кандидата в члени ЄС, суб'єктами правотворчості приймається значна кількість правових актів як первинних, так і тих, якими вносяться зміни і доповнення до вже існуючих і чинних, різної юридичної сили, в різних сферах суспільних відносин, розрахованих на різні періоди дії, які подекуди суперечать один одному, не мають системних зв'язків з чинним законодавством і таким чином знижують рівень ефективності правового регулювання, законності та правопорядку в державі. Відповідно існує багато різного роду суб'єктивних та об'єктивних чинників, які впливають на встановлення, відновлення та забезпечення правопорядку на різних етапах розвитку держави, проте одним з головних є упорядкування правового масиву щодо його відповідності об'єктивно існуючим суспільним відносинам, що має бути одним із постійних завдань суб'єктів правотворчої діяльності.

Список використаних джерел

1. Пархоменко Н. М. Розвиток законодавства України в контексті конституціоналізації, євроінтеграції та забезпечення прав людини: монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2016. 254 с.

2. Цветков В. В. Підвищення ефективності державного управління – важлива мета його реформування. *Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи*. Київ, 1998. 364 с.
3. Риндюк В. І. Упорядкування законодавства України: теоретико-методологічний та техніко-юридичний аспекти: монографія / Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. економ. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Київ: КНЕУ, 2021. 407 с.
4. Там само.
5. Слінько С. С. Правотворча політика держави в сучасних умовах активізації правотворчої діяльності. *Університетські наукові записки*. 2012. № 4. С. 79–83.
6. Договір про заснування Європейської Спільноти (консолідована версія станом на 1 січня 2005 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text
7. Пархоменко Н. Конституционность и конституционализация законодательства Украины: теоретические аспекты. *Вестник ТвГУ. Серия «Право»*. 2012. Вып. 31. С. 165–166.
8. Черпищук Я. В. Конституціоналізація процесу європейської інтеграції України: дис. ... канд. юрид. наук: 10.00.02. Одеса, 2013. С. 202.
9. Кононенко Н., Черниш О. Європейські цінності та український політичний клас: чи вдасться відірватися від «візантійщини»? URL: <https://detector.media/infospace/article/124179/2017-03-17-evropeiski-tsmnosti-ta-ukrainskii-politichnyi-klas-chi-vydaetsya-vidirvatisya-vid-vizantiishchini/> (дата звернення: 18.08.2018).

References

1. Parkhomenko N. M. Rozvytok zakonodavstva Ukrainy v konteksti konstytutsionalizatsii, yevrointehratsii ta zabezpechennia prav liudyny: Monohrafiia. Kyiv: Instytut derzhavy i prava im. V. M. Koretskoho NAN Ukrainy, 2016. 254 s.
2. Tsvetkov V. V. Pidvyshchennia efektyvnosti derzhavnoho upravlinnia – vazhlyva meta yoho reformuvannia. *Reformuvannia derzhavnoho upravlinnia v Ukraini: problemy i perspektyvy*. Kyiv, 1998. 364 s.
3. Ryndiuk V. I. Uporiadkuvannia zakonodavstva Ukrainy: teoretyko-metodolohichni ta tekhniko-yurydychni aspekty: monohrafiia / Derzh. vyssh. navch. zakl. «Kyiv. nats. ekonom. un-t im. Vadyma Hetmana». Kyiv: KNEU, 2021. 407 s.
4. Tam samo.
5. Slinko S. S. Pravotvorcha polityka derzhavy v suchasnykh umovakh aktyvizatsii pravotvorchoi diialnosti. *Universytetski naukovy zapysky*. 2012. № 4. S. 79–83.
6. Dohovir pro zasnuvannia Yevropeiskoi Spilnoty (konsolidovana versiiia stanom na 1 sichnia 2005 roku). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text
7. Parkhomenko N. Konstytutsiynnost y konstytutsionalyzatsiia zakonodatelstva Ukraini: teoretycheskye aspekty. *Vestnyk TvHU. Seryia «Pravo»*. 2012. Vyp. 31. S. 165–166.
8. Cherpyschuk Ya. V. Konstytutsionalizatsiia protsesu yevropeiskoi intehratsii Ukrainy: dys.... kand.. yuryd. nauk: 10.00.02. Odesa, 2013. 202 s.
9. Kononenko N., Chernysh O. Yevropeiski tsinnosti ta ukrainskyi politychnyi klas: chy vdastsia vidirvatsiia vid «vizantiishchyny»? URL: <https://detector.media/infospace/article/124179/2017-03-17-evropeiski-tsmnosti-ta-ukrainskii-politichnyi-klas-chi-vydaetsya-vidirvatisya-vid-vizantiishchini/> (data zvernennia: 18.08.2018).

Пархоменко Н. М. Упорядкування законодавства як спосіб підвищення його ефективності на сучасному етапі

Ефективність законодавства була і є однією з проблем на будь-якому історичному етапі державотворення, адже вона визначає стабільність і розвиток усіх суспільних відносин, щодо яких здійснюється правовий вплив. Неабиякого значення набуває проблема ефективності законодавства в умовах надзвичайного, воєнного стану та набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС. З огляду на це, суб'єктами правотворчості приймається значна кількість правових актів, які подекуди суперечать один одному, не мають системних зв'язків з чинним законодавством і таким чином знижують рівень ефективності правового регулювання, законності та правопорядку в державі. Відповідно одним із головних засобів встановлення, відновлення та забезпечення правопорядку є упорядкування правового масиву щодо його відповідності об'єктивно існуючим суспільним відносинам, що має бути одним із постійних завдань суб'єктів правотворчої діяльності.

Ключові слова: законодавство, упорядкування, воєнний стан, ефективність, Європейський Союз, удосконалення, конституціоналізація, європейські принципи, міжнародні стандарти, євроінтеграція, Збройні Сили України, правотворчість, політика.

Parkhomenko N. M. Streamlining legislation as a way to increase its effectiveness at the present stage

Legislation as a system of normative legal acts is one of the legal means of regulating social relations, the quality and timeliness of the adoption and application of which determines its effectiveness. Effectiveness of legislation has been and is one of the problems at any historical stage of state formation, because it determines the stability and development of all social relations in respect of which legal influence is carried out. The problem of the effectiveness of legislation in conditions of emergency, including martial law, is of great importance, since ensuring the full functioning of public power, the economy, ensuring and restoring the rights and freedoms of citizens, the country's defense capability in the conditions of the ongoing war, directly depends on legal support, its compliance with objective realities and the ability to exert an ordering influence on social relations.

In connection with martial law and Ukraine's acquisition of the status of a candidate for EU membership, the subjects of lawmaking adopt a significant number of legal acts, both primary and those that amend and supplement existing and existing ones, different legal force, in different spheres of public relations, designed for different periods of action, which sometimes contradict each other, do not have systemic links with the current legislation and thus reduce the level of effectiveness of legal regulation, legality and law and order in the state. Accordingly, there are many different subjective and objective factors that influence the establishment, restoration and maintenance of law and order at different stages of state development.

However, one of the main ones is the streamlining of the legal array regarding its compliance with objectively existing social relations, which should be one of the constant tasks of the subjects of law-making activity.

Key words: legislation, regulation, martial law, efficiency, European Union, improvement, constitutionalization, European principles, international standards, European integration, Armed Forces of Ukraine, lawmaking, politics.

DOI: 10.33663/2524-017X-2023-14-27-33